

OKTATÁSI HIVATAL

**A 2021/2022. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló
TÖRTÉNELEM
FELADATLAP**

Munkaidő: 180 perc
Elérhető pontszám: 100 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatokat tartalmazó részt, és minden különálló lapon a versenyző nevét, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül más segédeszköz nem használható! Az írásbeli munkát kék vagy fekete színű, nem halványuló, nem radírozható tintával (golyóstollal) kell elkészíteni. Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás odaírásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni!

A feladatlapnak a középiskolai tananyagra vonatkozó részét a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján. Továbbküldhetők az adott részben **legalább 75 %-ra (52,5 pontra)** értékelt dolgozatok.

A szakirodalomra vonatkozó feladatokat a versenybizottság értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

..... utca hsz.

Iskolai pontszám:

Bizottsági pontszám:

Javító tanár aláírása:

Felüljavítók aláírása:

Az Országos Középiskolai Tanulmányi versenyek megvalósulását az NTP-TMV-M-21-A0002 projekt támogatja

KÖZÖS FELADATOK

**I. A feladat Augustus principátusával kapcsolatos. (Összesen 5 pont.)
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„1. Tizenkilenc éves koromban a magam elhatározásából és a magam költségén hadsereget szerveztem, melynek segítségével a párturalomtól szorongatott államot felszabadítottam. [...]

2. Atyám gyilkosainak istentelen tettét törvényes ítélettel megtoroltam: száműztem, majd mikor fegyverrel támadtak az állam ellen, nyílt csatában kétszer is legyőztem őket. [...]

6. A senatus és a római nép egyetértőleg megbízott azzal, hogy korlátlan hatalom birtokában, egyedül legyek a törvények és az erkölcsök felvigyázója, de én egy olyan tisztséget sem fogadtam el, amelyet az ősök szokása ellenére ruháztak rám. Azt, aminek végrehajtására a senatus megkért, [nép]tribunusi felhatalmazásom birtokában hajtottam végre. [...]

7. Tíz esztendőn keresztül egyfolytában voltam az államügyek rendbehozatalára szervezett háromtagú bizottság tagja. A senatus feje voltam addig a napig, amikor ezeket leírtam, negyven éven keresztül. Pontifex maximus, augur [...] voltam. [...]

13. Ianus Quirinus kapuját, amelyet őseink akarata szerint csak akkor lehetett zárva tartani, amikor a római nép hatalma alá tartozó területeken, szárazon és vízen mindenütt győzelmek árán kivívott béke uralkodik, bár a hagyomány szerint születésem előtt a város alapításától fogva mindössze kétszer volt zárva, főségem éve alatt a senatus háromszor záratta be.”

(Részletek Augustus önéletrajzából)

a) Nevezze meg azt a személyt, akit Augustus „atyjának” nevez, és adja meg a forrásban említett gyilkosság évét! Használja a Kr.e. / Kr. u. megjelölést is! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

b) Augustus az idézett forrásban nem említi azt a háborúját, amelynek döntő szerepe volt hatalomra jutásában. Nevezze meg azt a vetélytársát, akit legyőzött, és adja meg legyőzésének évét! Használja a Kr.e. / Kr. u. megjelölést is! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

c) Adja meg annak a két részletnek a sorszámát, amelyben Augustus azt állítja, hogy véget vetett a polgárháborúknak és viszonylagos nyugalmat teremtett a birodalomban! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

d) A szövegben említett tisztségek közül melyiknek a latin megnevezéséből ered a „principátus” elnevezés? (0,5 pont)

.....

e) A szövegben említett tisztségek közül melyik tette lehetővé Augustus számára, hogy megvétózza más tisztségviselők döntéseit? (0,5 pont)

.....

f) Magyarozza meg, mi volt Augustus politikai célja a forrásban aláhúzott tétellel! (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

II. A feladat a középkori európai társadalommal kapcsolatos. (Összesen 5 pont.)**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)**

A) „Ezt a hat dolgot kell mindig emlékezetben tartania: sértetlenség, megbízhatóság, becsületesség, hasznosság, könnyedség, lehetőség. Sértetlenség, hogy ura testében kár ne essék. Megbízhatóság, azaz, hogy a rábízott titokkal [...] hiba ne legyen. Becsületesség: hogy az igazságszolgáltatás terén vagy más ügyekben [...] [urának] kára ne essék. Hasznosság, hogy [urát] birtokain kár ne érje. Könnyedség vagy lehetőség, azaz, hogy az a jó dolog, amit ura könnyen megtehetne, ő miatta ne legyen nehezzé.” (*Fulbert chartres-i püspök levele Vilmoshoz, Aquitánia hercegéhez, 1020*)

B) „Ezentúl senki ne merészeljen tőlük semmiféle katonatartást követelni. [...] Azt is elhatároztuk, hogy ha bárki felfelé haladna akár a Sercolo, akár a Motro folyón, akár egy hajóval, akár többel azért, hogy kereskedjék [velük], ezeket a kereskedőket [...] senki se merészelje [...] zaklatni. [...] Ebben az engedmény okiratunkban, vagyis adománylevelünkben úgy határoztunk, hogy egyetlen püspök, herceg, örgróf, de országuk egyetlen személye se merészelje ezekben a szabadságokban [őket] megzavarni.” (*IV. Henrik császár oklevele, 1081*)

C) „Ezek az emberek felkeresték felségünket, igen erősen kérve a püspökségünk területén fekvő eddig műveletlen, mocsaras, az ország lakói számára haszontalan földek átengedését, hogy azt termővé tegyék. Híveink tanácsára úgy ítéltük, hogy ez hasznos lenne nekünk és utódainknak, ezért nem utasítottuk el kérelmüket, hanem beleegyezésünket adtuk. Egyezséget kötöttünk, amelynek értelmében a fent nevezett földbirtok minden telkéért évenként 1 dénárt fizetnek nekünk.” (*A hamburgi érsek oklevele, 1106*)

D) „Urának az embere lesz, úgy, hogy hűséges lesz hozzá annak a birtoknak fejében, amelyért az esküt teszi, és megvédi urának földi tisztességét minden dologban. [...] Nem okozhat sérelmet urának [...]. Általánosságban szólva a jog szabálya, hogy [...] senki sem tehet bármi olyat, ami urának örökségétől való megfosztására irányul, vagy olyat, ami testének megszegyenyítésére vezet.” (*Jogkönyv, 12. század*)

E) „[Az általuk] kiközösítetteket – így kívánja meg ezt az igazságosság is – el fogjuk kerülni [...], s mindaddig nem szolgáltatunk számukra igazságot, amíg feloldozást nem nyernek. És minthogy az anyagból készült kard a lelki kar megsegítésére rendeltetett, azoknak a kiközösítetteknek kiközösítését, kik ebben az állapotukban két hetet meghaladó ideig megmaradnak [...], ha erről tudomást szerzünk, kövesse az általunk kimondandó száműzetési és birtokfosztási ítéletünk is.” (*II. Frigyes császár oklevele, 1220*)

F) „[Közösségük] minden évben Szent Márton ünnepén köteles [nekünk] hat dénárt fizetni. Azt is megengedjük nekik, hogy szokásaik [törvényeik] szerint minden vétséget úgy ítéljenek meg, ahogy eddig egymás között és maguknál ítékeztek. [...] Ezen kívül azt akarjuk, hogy a hatalmat, vagyis bírói tisztséget, amelyet [...] fivérünk, mint ismeretes, Detrich bírónak és örököseinek megadott, ugyanez a Detrich és örökösei békeességben megtartsák, ahogy a bírói hatalmat nekik adományozták.” (*I. Ottokár cseh király oklevele, 1223*)

G) „A már említett község lakói évente mindenik kis telek után Boldog Márton napján szolgáltatni tartoznak két mérő búzát, négy mérő rozsot, hat mérő zabot, [...] valamint egy fertály ezüstöt; ezt az adót pedig kötelesek elvinni a közelebb fekvő udvarházunkba. Minden fent elősorolt kötelezettség teljesítésére vonatkozóan a fent nevezett község lakói kilenc évre mentességet fognak kapni minden behajtás és fizetés alól. Nevezett M(árton) soltsész [előljáró] és örökösei pedig a telepítés fejében a hetedik telket szabadon fogják bírni minden joggal és hatalommal.” (*Lengyelország oklevél, 1291*)

Nevezze meg azt a három társadalmi csoportot, amelyekre a táblázatban szereplő állítások vonatkoznak, és adja meg a kötelezettségeiket vagy jogukat leíró két-két forrásrészlet betűjelét! Írja a válaszait a táblázat megfelelő mezőibe! *Egy forrás kimarad.*

Állítás	A társadalmi csoport megnevezése szakkifejezéssel	Két-két forrás betűjele
a) Kedvezmények fejében a ritkábban lakott területeken új földeket vontak művelés alá.		
b) Kiváltságaikért cserébe évente egy összegben adót fizettek.		
c) Szolgálataikért birtokot és védelmet kaptak uruktól.		

**d) Melyik állítás igaz a középkori Európa társadalmára?
Karikázza be a helyes állítás sorszámát!**

1. A társadalom sokféle különböző jogállású csoportból épült fel.
2. Az ezredforduló után az uralkodók lépéseket tettek a jogegyenlőség megteremtéséért.
3. Minden ember jogait az országgyűléseken hozott törvények szabályozták

5 pont	
--------	--

III. A feladat a középkori magyar uralkodói építkezésekkel kapcsolatos. (Összesen 4 pont.)
A forrásszövegek és képek figyelmes tanulmányozásával nevezze meg azokat a településeket, amelyekről a leírások szólnak, és adja meg a leíráshoz köthető kép betűjelét! *Egy kép kimarad.* (Elemenként 0,5 pont.)

- a) A Duna partján található Várhegyen Géza fejedelem uralkodása alatt kezdődött meg a királyi vár építése. I. (Szent) István uralkodása idején a település lett a királyság és az egyház központja. III. Béla megrendelésére a Várhegy déli sziklacsúcsán sokszögletű lakótornyot emeltek, és felújították a Szent István által építtetett székesegyházat.

A település neve: A kép betűjele:

- b) A települést Géza fejedelem alapította, de jelentős központtá I. (Szent) István tette, aki megépíttette itt a korabeli Európa egyik legnagyobb templomát, a Nagyboldogasszony-bazilikát. A háromhajós, templomot, amely a királyi koronázások és temetkezések helyszíne volt, I. Károly uralkodása idején gótikus stílusban építették át.

A település neve: A kép betűjele:

- c) I. Károly ide helyezte a Magyar Királyság székhelyét, az általa építtetett királyi udvarházat a következő uralkodók palotává bővítették. A palotát Hunyadi Mátyás uralkodása alatt késő gótikus, illetve az itáliai reneszánszt idéző stílusban építették át. Utóbbi bizonyítékai a palota belső udvarának loggiája (félig nyitott oszlopos csarnoka) és díszkútja.

A település neve: A kép betűjele:

- d) A vár építését IV. Béla kezdte meg a tatárjárás után. I. (Nagy) Lajos, és különösen Luxemburgi Zsigmond uralkodása alatt jelentős építkezések folytak itt, palotaépületekkel, tornyokkal, a várat a Dunával összekötő külső falakkal bővült az épületegyüttes. Hunyadi Mátyás itt rendezte be könyvtárát, a Bibliotheca Corvinianát.

A település neve: A kép betűjele:

A)

Rekonstrukciós ábrázolás

B)

Fénykép

C)

Fénykép

D)

Rekonstrukciós ábrázolás

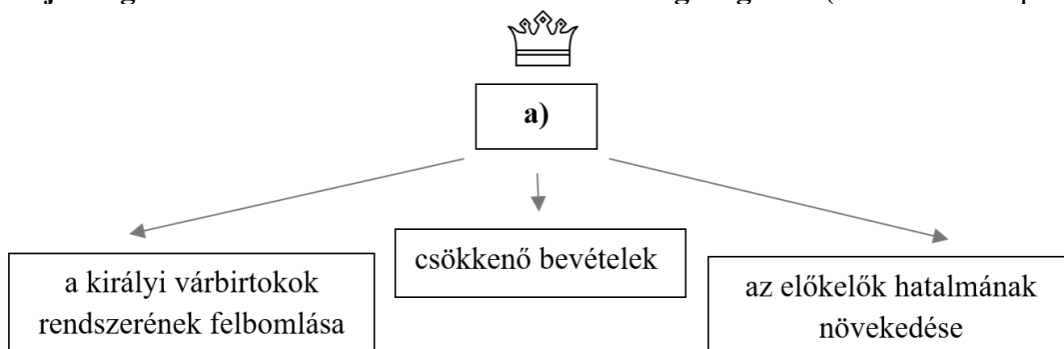
E)

Rekonstrukciós ábrázolás

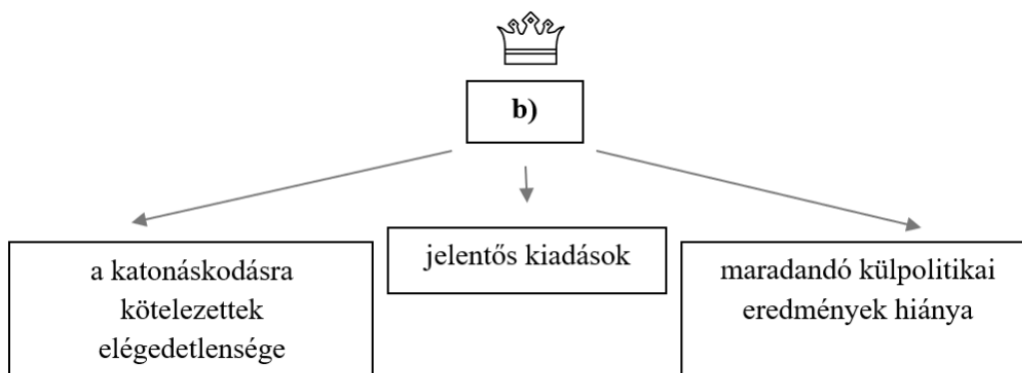
4 pont	
--------	--

**IV. A feladat II. András uralkodásával és az Aranybullával kapcsolatos. (Összesen 4 pont.)
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

a) II. András politikájának mely elemére utal az ábra a) betűvel jelzett része?

.....

b) II. András politikájának mely elemére utal az ábra b) betűvel jelzett része?

.....

c) Mi volt a közös célja az Aranybulla következő pontjainak? Válaszában nevezze meg az érintett társadalmi réteget is!

„[Közülük senkit] soha el ne foghassanak, vagy azok birtokait fel ne dúlják, hacsak előbb meg nem idézték, és bírói úton el nem ítélték őket [...].

Úgyszintén: semmiféle adót, sem „szabad dénárokat” nem fogunk szedetni [...] birtokai[k] után [...].

Ha valamely[ikük] [...] fiú nélkül hal meg, birtoka negyedrészt leánya örökölje, a többiről úgy intézkedjék, ahogy akar. [...]

Ha pedig a király az országon kívül akar hadat vezetni, [...] ne tartozzanak vele menni, csak az ő pénzén.” (Aranybulla)

.....

d) Mi volt a közös célja az Aranybulla következő pontjainak? Válaszában nevezze meg az érintett társadalmi réteget is!

„Egész megyéket vagy bármiféle méltóságokat örök tulajdonul vagy birtokképpen nem adományozunk. [...]

E négy jobbágyon kívül – tudniillik a nádor, a bán és a király és királyné udvarbírái – senki se viselhessen két méltóságot.” (Aranybulla)

.....

4 pont	
--------	--

V. A feladat Hunyadi Mátyás uralkodásával kapcsolatos. (Összesen 3 pont.)**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

- A) „Mialatt a következő évben [Podjebrád György halála után] Csehországban tevékenykedett, kitört a lengyel háború [...] Magyarország főpapjai és főurai [...] nagyobb részükben összeálltak ellene. [...] Hogy pedig az összeesküvés kezdeményezői miért éppen az atyai barátok voltak, arra néhány okot hoznak fel. [...] Ugyanis a király a maga urává válván, kezdte magát függetleníteni a főurak útmutatásaitól, amelyekre korábban rászorult.” *(Bonfini művéből)*
- B) „Garai László nádor, Újlaki Miklós vajda [...] és a hozzájuk csatlakozottak [...] úgy vélekedtek, hogy bűnükért nagy lesz a megtorlás, ha Mátyás gróf jut királyságra. Ám kedvük szerint teljességgel el sem utasíthatták, mert a [...] bosszúra gyúlt tömegek mindenfelől zajongva vették őket körül.” *(Thuróczy János krónikájából)*
- C) „Krisztus isteni teste ünnepének előnapján a fejedelem diadalmasan bevonult Bécsbe [...]. Másnap minden rendű tömeg tolongása, lovascsapatok látványos parádéja közepette bevezették a városba Beatrix királynét.” *(Bonfini művéből)*
- D) „Nagy nehézségek árán visszakerült Frigyes római császár kezéből Magyarország szent koronája: Mátyás királyt [...] országának minden egyházi és világi méltósága, s a koronázásnak örvendező országnagyjai jelenlétében a különben szokott módon, nagy ünnepélyességgel szerencsésen megkoronázták.” *(Thuróczy János krónikájából)*
- a) **Tegye időrendbe a forrásokat a bennük leírt események alapján! Írja a források betűjeleit a következő táblázatba! A legkorábbival kezdje!** (1 pont)

1.	2.	3.	4.

- b) **Mely „bűnre” utalt a B) betűjelű forrás szerzője?** (1 pont)

- c) **Az idézett forrásrészletek Mátyás két háborújára is utalnak. Mely dinasztiákkal vívta ezeket a háborúkat?** (Elemenként 0,5 pont.)

3 pont	
--------	--

**VI. A feladat a kora újkori magyar történelemmel kapcsolatos. (Összesen 5 pont.)
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

„A [várat] ostromló gyaurok [nem muszlimok] meghallván [...] Szulejmán szultánnak jövetelét, megrémültek, [...] és megfutottak. [...] Az erdélyinek felesége, ki [a várban] volt, igen sok ajándékkal és néhány béggel együtt kiküldte fiát az uralkodóhoz. Az iszlám padisahja [a szultán] illő tisztelettel fogadta, [...] ajándékokat adott neki, s anyjának is több ajándékot küldött. [...] János bégjeihez szólva, ezt mondta nekik: »Bécs királya [...] nem engedi nektek, hogy bírjátok [a várost], minduntalan háborgat benneteket; ennél fogva célszerűbb lesz, ha Erdély országát és a hozzátartozó részeket adom nektek.«” (Lütfi pasa, nagyvezír korabeli művéből)

a) A török hódítás mely eseményét írja le a forrás? Válaszában adja meg az esemény helyszínét és évszámát is! (1 pont)

.....

b) Nevezze meg azt az uralkodót, akinek katonáira a szöveg első mondata utal! (0,5 pont)

.....

c) Nevezze meg azt a személyt, akit a szöveg „erdélyinek” nevez! Keresztnevet is írjon! (0,5 pont)

.....

d) Fogalmazza meg, mely társadalmi/politikai csoporthoz tartoztak a szerző által „bég”-nek nevezett személyek! (1 pont)

.....

e) Mi volt a szultán forrásban leírt döntésének fő oka? Fogalmazza meg saját szavaival a forrás alapján! (1 pont)

.....

f) Mi volt a szultán forrásban leírt döntésének jelentősége Magyarország sorsának alakulása szempontjából? (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

**VII. A feladat a tőkés gazdaság kibontakozásával kapcsolatos. (Összesen 5 pont.)
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A) „Akármerre jársz is, mindenütt ott találod a kapuban az asszonyokat, gyerekeket és cselédeket, amint fonnak vagy kártolnak. [...] A királyságból kivitelre kerülő áruk főként közönségesebb ruhaanyagok mindenféle színben [...]. Ezeket különböző kikötőkben hajózzák be partjainkon, onnan szétviszik a világ minden tájára, ahol vagy más árura cserélik át, vagy készpénzért eladják [...].

Amíg régen te kereskedelmünk főleg csak Spanyolország, Portugália, Franciaország, Dánia, Norvégia, Skócia és Izland felé irányult, manapság, mivel ezek az utak már nem elégítenek ki bennünket, felkutatták a keleti és nyugati Indiákat.” (Korabeli gazdasági szakiró leírása)

B) „A [...] királyságnak [...] egész gazdagsága és jövedelme abból származik, hogy a hollandok minden évben egyszer vagy kétszer két-háromszáz hajóval eljönnek [a Balti-tenger egyik kikötővárosába], s két hét leforgása alatt felvásárolják és elszállítják az összes gabonát, amit az említett városban találnak. Az elmúlt huszonöt évben [...] [az ország] nagy földesurai mind fölfedezték, hogy összes gabonájukat leküldhetik a folyókra [a kikötővárosba], s ott értékesíthetik. Ezért a [...] királyság és a nagy földesurak hatalmasan meggazdagodtak.”
(Követjelentés)

C) „Bár [az ország] uralma alatt vannak azok a földek, ahonnan oly nagy bőségben nyerjük az aranyat és az ezüstöt, mégis kevesebbjük van belőlük, mint más népeknek. Ez a tény is azt mutatja, hogy az aranybányák nem gazdagítják oly mértékben az országot, mint a kereskedelem. [...] Úgy látszik, hogy [az ország] hanyatlásának egyedüli oka az, hogy [...] nem létesít nagy számban manufaktúrát a hozzá tartozó országok hatalmas területén.” (Korabeli gazdasági szakíró leírása)

D) „Az egész világ számára csodának látszik, hogy ilyen kis ország, [...] amelynek kevés természeti kincse, élelmiszerkészlete, erdeje [...] van, ennek ellenére olyan rendkívüli bőségben rendelkezik mindezek felett, hogy saját szükségletein kívül (amelyek igen nagyok), másokat is el tud látni, és valóban el is lát, más államoknak hajókat, tüzérségi fegyvereket, felszereléseket, gabonát [...] stb. ad el, és mindent, mit szorgalmas kereskedelmük révén [...] a világ minden sarkából összeszednek. E tekintetben ezek [...] károsak mások (különösen Anglia) szempontjából, akiket kiszorítanak a piacokról.” (Korabeli gazdasági szakíró leírása)

a) Nevezze meg azokat az országokat, amelyek kora újkori gazdasági helyzetét jellemzik a leírások! Írja az országok nevét a táblázat megfelelő mezőibe! (Elemenként 0,5 pont.)

A forrás betűjele	Az ország neve
A)	
B)	
C)	
D)	

b) Adja meg annak a forrásnak a betűjelét, amelyik a közvetítő kereskedelem hasznélvezőjeként írja le az adott országot! (0,5 pont)

.....

c) Adja meg annak a forrásnak a betűjelét, amelyik az Európán belüli kontinentális munkamegosztás hasznélvezőjeként írja le az adott országot! (0,5 pont)

.....

d) Az A) forrásban szereplő „keleti és nyugati Indiák” megnevezés a földrajzi felfedezések korának egy tévedésén alapul. Melyek voltak valójában azok a területek, amelyeket így neveztek a korszakban? (Elemenként 0,5 pont.)

„keleti Indiák”.....„nyugati Indiák”

e) Hogyan hatott a térség jobbágyságának helyzetére a B) betűjelű forrásban leírt jelenség! Válaszát magyarázza meg! (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

VIII. A feladat a magyarországi reformáció és katolikus megújulás kulturális hatásaival kapcsolatos. (komplex feladat) (Összesen 9 pont.)

Oldja meg a feladatokat a térkép-vázlat és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

Töltse ki a táblázat üresen hagyott mezőit a megfelelő esemény, településnév, sorszám és személynév (vezetéknév és keresztnév) beírásával! Öt sorszám kimarad.

Esemény/Megállapítás	Település neve	Település sorszáma a térkép-vázlaton	Az eseményhez köthető személy (Keresztnévet is írjon!)
a) A katolikus megújulás vezető alakja egyetemet alapított a városban.			
b).....	Vizsoly	6.	
c) Az erdélyi fejedelem a fejedelmi udvar székhelyén főiskolát alapított.			
d) I. Rákóczi György erdélyi fejedelem özvegye a zempléni városba költözött, és a vár mellett az itt működő kollégiumot is fejlesztette.			Lorántffy Zsuzsanna
e) Püspöksége alatt a város felekezetének magyarországi központjává vált, támogatásával nyomdát alapítottak, és megszületett a felekezet hitvallása.			Méliusz Juhász Péter

f) Adja meg a táblázatban szereplő események közül annak a kettőnek a betűjelét, amelyek a 16. században történtek!

.....

g) Nevezze meg azt a felekezetet, amelyhez a táblázatban szereplő események – egy kivételével – köthetőek!

.....

h) A reformáció és a katolikus megújulás kora kulturális virágzást hozott Magyarországon. Támassza alá ezt az állítást három érvel! *Mondatokban fogalmazzon!*

1.

.....

2.

.....

3.

.....

9 pont	
--------	--

**Feladatok a rendes érettségi vizsga évét
közvetlenül megelőző évfolyam tanulói részére**

IX. II. Frigyes porosz király politikai végrendeletéből (1752) származó részletek elolvasása után ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat! Válaszai megadásakor vegye figyelembe a kiemelt részeket! (Összesen 5 pont.)

A,

„A polgár első számú kötelessége, hogy hazáját szolgálja. Ezt igyekeztem teljesíteni életem legkülönbözőbb helyzeteiben. Mint a legfőbb államhatalom birtokosának megvoltak a lehetőségeim és az eszközeim arra, hogy polgártársaim hasznára lehessek.”

a) Mely politikai rendszer filozófiáját fogalmazza meg itt az uralkodó? (0,5 pont)

.....

b) Mely tevékenységet tekintett „igazi” szolgálatnak a kép és a szöveg alapján? (0,5 pont)

.....

B,

„Vámmentes minden nálunk előállított termék kivitele, hogy növeljük azok külföldi eladhatóságát, és ennek megfelelően **több munkást tarthassunk országunkban**. Magasak a vámok minden olyan külföldi termékre és gyártmányra, [...] amelyeket nélkülözni tudunk, mert országunkban magunk állítjuk elő ezeket, [...]”

c) Milyen gazdaságpolitikát alkalmazott országában a király? Nevezze meg szakkifejezéssel! (0,5 pont)

.....

d) Mi volt a kiemelt szövegrészben megfogalmazott törekvés célja? (1 pont)

.....

C,

„(A koronabirtokokon) könnyítettem a parasztok robotján, amely korábban terhelte őket. [...] Az uralkodónak fenn kell tartania az egyensúlyt a parasztok és a nemesek között, nehogy tönkretegyék egymást. [...] **Idővel meg kellene próbálni felszabadítani őket is**. A birtokaimon példát mutattam [...]”

e) Miért nem következett be a Frigyes által elképzelt jogi aktus a 18. században? Válaszát egy mondatban indokolja ! (1 pont)

.....

D,

„Ha az uralkodónak téves buzgóságából az az ötlete támadna, hogy valamelyik vallást előnyben részesíti, akkor azonnal pártok keletkeznének, és viszályok törnének ki. Fokozatosan üldözések kezdődnének, **végül az üldözött vallás hívei elhagynák hazájukat, és alattvalók ezrei gazdagítanák szomszédainkat** szorgalmukkal és gyarapítanak azok számát. Politikai szempontból teljesen érdektelen, hogy egy uralkodó vallásos-e vagy sem.”

f) Mely, Poroszországra nézve kedvező eseményt, történeti példát idéz fel a kiemelt szövegrész? (0,5 pont)

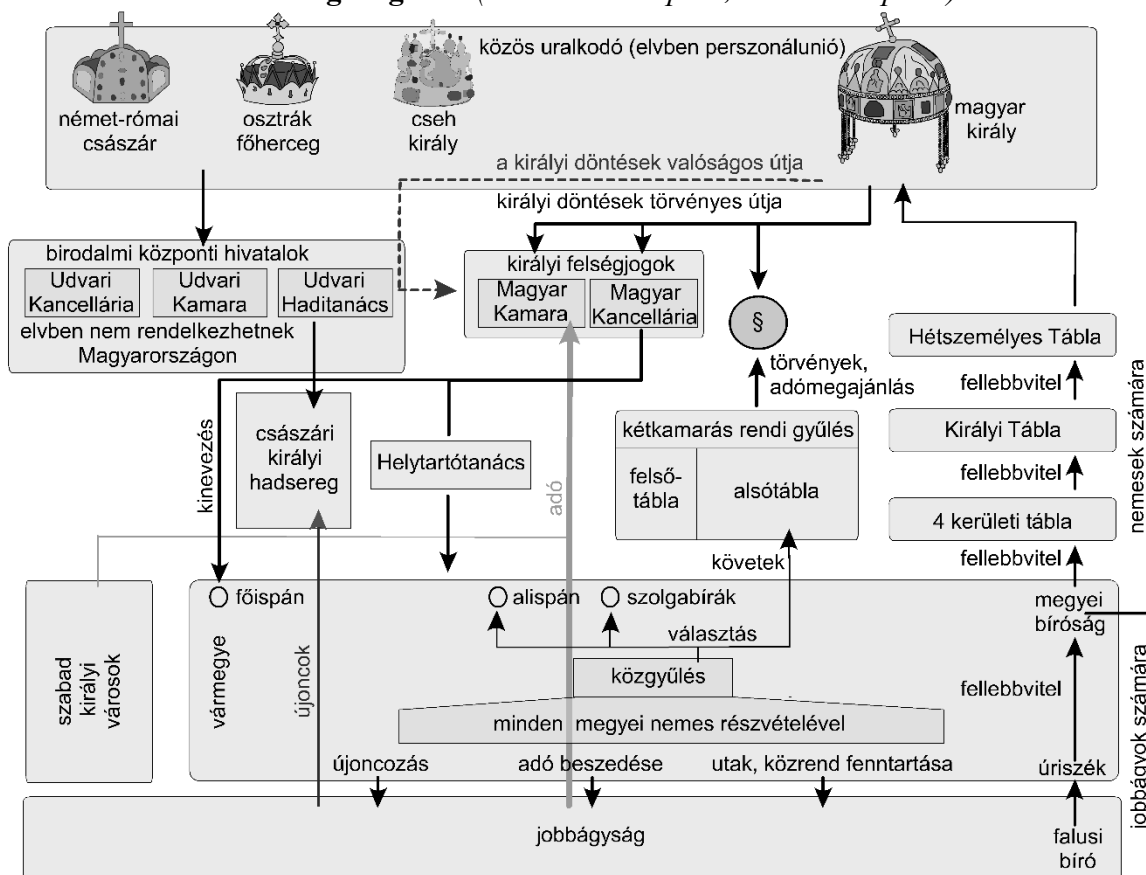
.....
g) Nevezzen meg egy olyan, más uralkodótól származó intézkedést, amely Frigyes fenti gondolatainak szellemében fogant! (Elemenként 0,5 pont.)

1. Uralkodó neve:.....

2. Intézkedés megnevezése :.....

5 pont	
--------	--

X. A feladat a 18. századi magyar államszervezettel kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

A

magyar államszervezet a 18. század második felében

a) Hová lehetett fellebbezni a 18. század végén az úriszéktől?

.....

b) Mely kormánysszék játszott közvetítő szerepet a Magyar Kancellária és a vármegyék között?

.....

c) A rendszer melyik eleme tette lehetővé, hogy a birodalmi udvari szervek befolyást gyakoroljanak a magyar ügyekre?

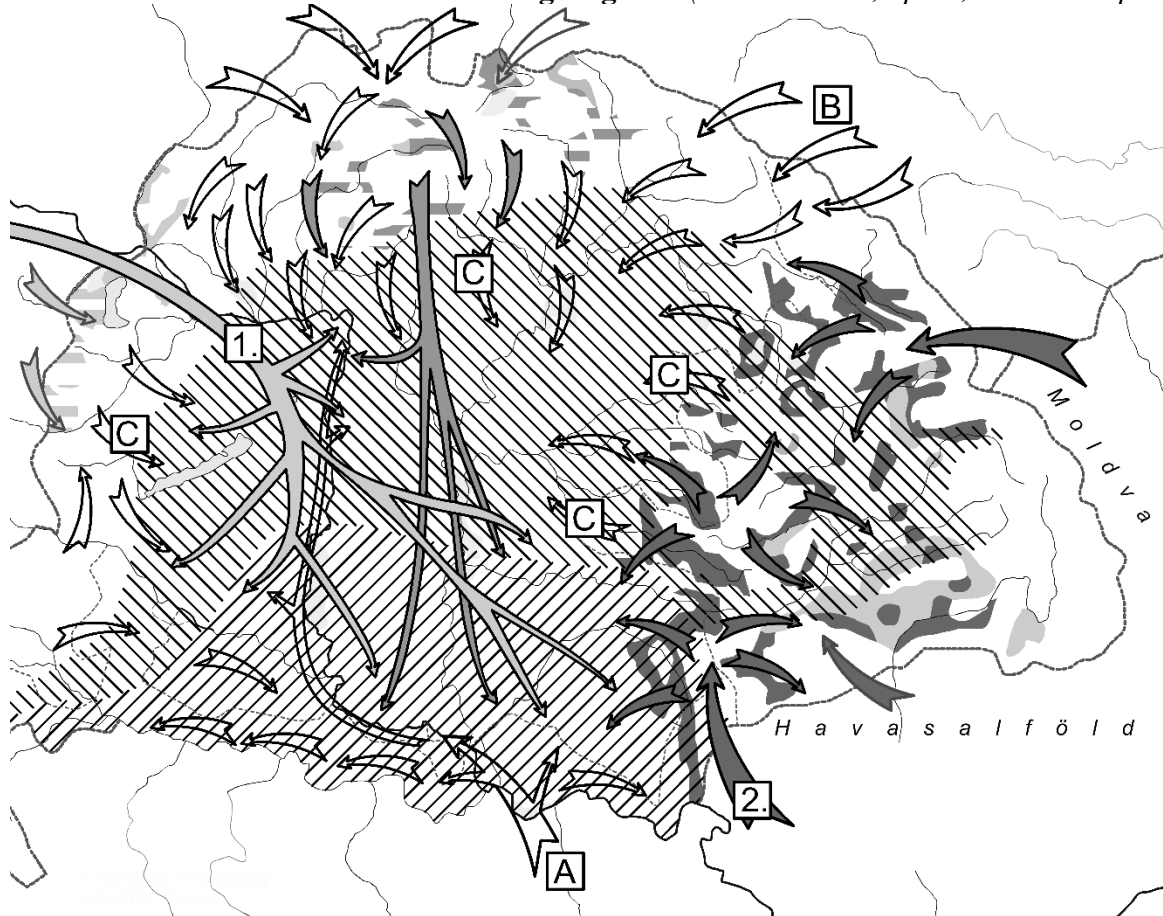
d) A magyar rendeknek mi volt a két legfontosabb joga, mellyel az uralkodó döntéseit befolyásolhatták?

1.

2.

5 pont	
--------	--

XI. A feladat a 18. századi magyarországi népmozgásokhoz kötődik. Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

**a) A térképen az alábbi módon jelzett területekre melyik meghatározás a helyes?
Húzza alá a helyes választ!**

1. A korábbi népesség szinte teljesen elpusztult.
2. A korábbi népesség jelentős része elpusztult.
3. A korábbi népesség csekély része pusztult el.

**b) A térképen az alábbi módon jelzett területekre melyik meghatározás a helyes?
Húzza alá a helyes választ!**

1. A korábbi népesség szinte teljesen elpusztult.
2. A korábbi népesség jelentős része elpusztult.
3. A korábbi népesség csekély része pusztult el.

c) Mely népcsoportot jelölik az alábbi betűk?

A B C

d) Mely típusú népmozgást jelölnek az alábbi számok a térképen?

1. 2.

e) Mely népet jelöli az 1-es számú nyíl és mely népet a 2-es számú nyíl a térképen?

1. 2.

f) Melyik befejezés a helyes az alábbi mondathoz? Húzza alá a jó megoldást!

A XVIII. század végére a magyarság

1. elvesztette relatív többségét. 2. elvesztette abszolút többségét.

5 pont	
--------	--

XII. A források és ismeretei segítségével oldja meg az Oszmán Birodalom 17-18. századi hanyatlásával kapcsolatos feladatokat! (Összesen 5 pont.)**I. Aláhúzással válassza ki az alábbi forrásokhoz (A, B) kapcsolódó állítások közül az igazat! (Elemenként 0,5 pont.)**

A,

„[...] a gyakorlólházak közelében van egy puskalövésre kijelölt hely; szerda és csütörtöki napon [ott] tanítják lőni a janicsárokat [...] Akik a célt eltalálják, egy-egy ezüstserleget, vagy egy-egy aranyat kapnak. Azoknak, akik nem tudnak [lőni], az avdzsi basi helyben megmutatja, hogyan kell. Ez a törvény. [...] A janicsároknak puskaport és kanócot is szoktak adni, hogy gyakoroljanak és tanuljanak egymástól. Jó ideje már mindez feledésbe merült; se puskaport, se kanócot nem adnak. Ha adnak is, a tisztjeink a kanócot gyertyabéllé alakítják át, és a házaikban elégetik" (*A janicsárok törvényei, 1606*).

- 1, A janicsárság harcértékét jelentősen rontotta, hogy létszámuk a 17. századra nagy mértékben csökkent.
- 2, A janicsárság harcértékét jelentősen rontotta, hogy nem voltak lőfegyverekkel felszerelve.
- 3, A janicsárság harcértékét jelentősen rontotta, hogy felszerelésük és kiképzésük nem feleltek meg a kor igényeinek.

B,

„Mivel az átkozottak katonáinak java gyalogos és puskás, az iszlám katonáinak zöme viszont lovas, kevés közte a gyalogos, s más, puskához szokott mester pedig alig van, ezért az összecsapások idején és várostromnál komoly nehézségeket kell elviselni.”

(*A török nagyvezír leírása, 1603*)

- 1, A nyugati típusú hadseregekben a fegyvernemek aránya a tűzfegyverekkel felszerelt gyalogság javára módosult.
- 2, A nyugati típusú haderőt előnyösebb helyzetbe juttatta az, hogy a török hadseregben megváltozott a fegyvernemek aránya.
- 3, A nyugati típusú haderő fegyelmezettsége már a 17. század elején lehetővé tette, hogy a török hadseregre folyamatosan mérjenek vereségeket.

II. A források és ismeretei segítségével válaszoljon a kérdésekre!**C,**

„1650 februárjában császári Őfelsége kinevezte Schmidt bárót udvari haditanácsossá és rendes legátussá az Ottomán Portához. [...] Néhány magasrangú miniszternek is mindenféle tálaló és egyéb [...] tálakat, mosdótálakat vizes kancsókkal, gyertyatartókat, továbbá aranyozott serlegeket, áttört kosarakat ajándékoztak [...] Ezenkívül Schmidt báró még saját költségén további 550 márka értékben ajándékozott különböző dísztárgyakat.”

(Részlet a Theatrum Europaeum című korabeli sajtótermékből)

a) Mit árul el a szövegben leírt jelenség az oszmán államapparátus működéséről? (1 pont)

.....

D,

„A [vert török] hadsereg október 25-én megérkezett Drinápolyba. A szultán erről 26-án szerzett tudomást, és amikor megtudta, hogy azt akarják, mondjon le, akkor 29-én elküldte a hadsereghez a megkínzott kincstárnokot, az adóügyi főtisztviselőt és négy bebörtönzött tisztet, valamint kétezer, tőlük elkobzott pénzeszacskót, amit szétesztettek a csapatok között. Ez azonban nem térítette el őket a szándékuktól.”

(Pierre Girardin isztambuli francia követ jelentéséből, 1687)

b) A szöveg alapján mi volt az oka a hadsereg zendülésének? (0,5 pont)

.....

c) Miért sértette a francia hatalmi érdekeket az Oszmán Birodalom forrásban leírt helyzete? (1 pont)

.....

E,

„A török szultán július közepén Belgrádban volt. Azonban a hadserege ezúttal nem volt olyan nagy létszámú, mint egy esztendővel korábban, mivel a tatárok a Fekete-tengernél bajba kerültek, és a törököknek kellett nekik segítséget nyújtaniuk.”

(Részlet a Theatrum Europaeum című korabeli sajtótermékből, 1697)

d) Nevezze meg azt az országot/birodalmat, amellyel háborút vívtak a törökök a Fekete-tenger térségében az adott időben! (0,5 pont)

.....

e) Miért volt fontos a fent nevezett ország számára a tatárok területének meghódítása? (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

XIII. Az alábbi források a gyarmatárak gazdasági és politikai szerepéről szólnak. A források és ismeretei segítségével oldja meg a hozzájuk kapcsolódó feladatokat!
(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

„[...] minden gallon melasz vagy cukorszirup után, amit bármely, nem őfelsége és örökösei kezében lévő ültetvényen termelnek vagy előállítanak, és amelyet bármely amerikai kolóniára (gyarmatra) vagy ültetvényre importálnak 3 penny illeték fizetendő.”

(Részlet az 1764-es „Cukortörvény”-ből)

a) Milyen indokkal vetette ki a brit korona a cukorilletéket?

.....

b) Miért érintette súlyosan a gyarmatok gazdaságát a brit illetékek bevezetése?

.....

c) A törvény mely rendelkezése hozta monopolhelyzetbe az angol termelőket?

.....

d) Nevezzen meg egy másik brit intézkedést, amely az amerikai gyarmatok gazdasági érdekeit sértette!

.....

e) Milyen politikai következményekkel járt a rendeletek kihirdetése a gyarmatokon?

.....

5 pont	
--------	--

XIV. A feladat az első felelős magyar kormányhoz kapcsolódik. A forrás és ismeretei segítségével töltsse ki a táblázatban fehérre maradt mezőket! (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont)

Az első felelős minisztérium tablója

Személyek	A kormányban betöltött pozíció/ tárca	Sorszáma a képen
Szemere Bertalan		
Batthyány Lajos		
Esterházy Pál		
Klauzál Gábor		
Kossuth Lajos		
Mészáros Lázár		
Széchenyi István		
Eötvös József		
Deák Ferenc		

5 pont	
--------	--

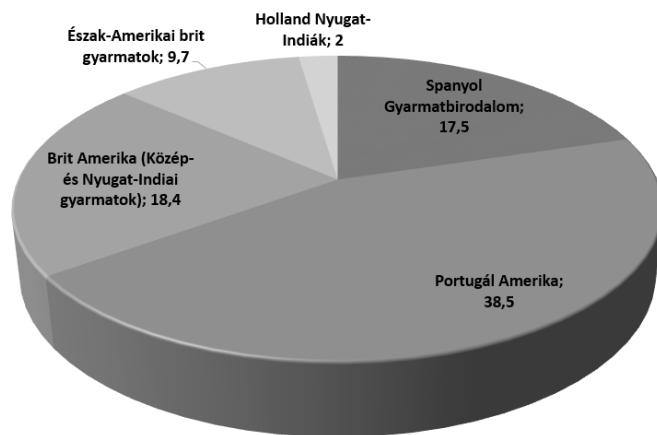
Feladatok a rendes érettségi vizsga évében tanulók részére

IX. A források és ismeretei alapján oldja meg a rabszolgaság kérdésköréhez tartozó feladatokat! (Elemenként 0,5, összesen 4 pont.)

A,

a) Mely mai ország területére érkezett a legtöbb rabszolga az adott időszakban?

.....

A RABSZOLGAIMPORTBÓL VALÓ RÉSZESEDÉS A 19. SZÁZADIG (%)

b)

Hol használták fel munkaerejük többségét? Karikázza be az adott betűjelet!

1. az európaiak háztartásaiban 2. manufaktúrákban 3. monokulturális ültetvényeken

B,

„A napi fizikai és más alantas munkák elvégzésére sokkal indokoltabb a rabszolgák használata. Európaiaktól ezen éghajlati viszonyok között nem várható el, hogy ilyen munkakörben dolgozzanak. Az európaiak egy könnyebb és jobb élet reményében hagyták el hazájukat, számunkra érthetetlen a gondolat, annál is inkább mivel egész Indiában vagy a karibi világban a rabszolgaság szinte természetes dolog.” (A Holland Gyarmati Tanács állásfoglalása, 1717)

c) Mivel indokolja a B szöveg a rabszolgaság meglétét? (Egy indok elegendő.)

.....

C,

„A képviselőket és a közvetlen adókat az Unió részét alkotó államok között számarányuknak megfelelően kell elosztani, amelyet úgy kell meghatározni, hogy a szabad személyek számához, beleértve a bizonyos számú évig szolgálat teljesítésére kötelezett személyeket, de nem értve bele az adót nem fizető indiánokat, hozzáadjuk minden egyéb személy számának háromötödét.”

„Olyan személyek bevándorlását vagy behozatalát, akiket a jelenlegi tagállamok alkalmasnak találnak a bebocsátásra, a Kongresszus az 1808. év előtt nem tiltja meg.”

(Részletek az Amerikai Egyesült Államok/ USA alkotmányából, I. tc. 2. és 9.§)

d) Aláhúzással válassza ki az alábbi állításcsoportokból a helyeset!

- A rabszolgaimportot az USA alkotmánya a Kongresszus ellenőrzése alá vonta.
A rabszolgaimportot az USA alkotmánya az egyes államok hatáskörébe utalta
A rabszolgaimportot az USA alkotmánya a déli államok számára tette lehetővé.
- Az USA alkotmánya bizonyos mértékben lehetővé tette a rabszolgáknak, hogy politikai jogokat gyakoroljanak.
A rabszolgákat nem számították be a képviselők számának megállapításakor.
A választásra jogosultak számának megállapítása kedvezett a déli államoknak.

D,

„9. Megbélyegezzük az afrikai rabszolga-kereskedelem újabb megindítását a nemzeti zászló alatt, a bírói hatalom kijátszásával. Ezt mi bűnnek tartjuk az emberiség ellen, s égető szégyennek hazánkra és korunkra nézve. [...]” *(Részlet egy pártprogramból, 1860)*

e) Mely párt politikai programjának képezte részét a fenti pont?

.....

f) Mi lett a politikai következménye a párt választási győzelmének?

.....

E,

„[...] én, [...], az Egyesült Államok elnöke, [...] e lázadás leverése érdekében [...] elrendelem és kinyilvánítom, hogy [a lázadásban lévő] államokban és államrészekben rabszolgaként tartott személyek valamennyien szabadok, és mostantól fogva szabadok is maradnak; az Egyesült Államok végrehajtó hatalma, katonai és tengerészeti hatóságait is beleértve, elismeri és megvédelmezi a szóban forgó személyek szabadságát.” *(Részlet a felszabadítási nyilatkozat szövegéből, 1863)*

g) Kinek a nevéhez köthető a fenti rendelet?.....

4 pont	
--------	--

X. A francia történelemben két Napóleon játszott meghatározó szerepet. A források és ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre! (Összesen 6 pont.)

A,

„Március 9.: A szörnyeteg megszökött száműzetésének helyéről

Március 10.: A korzikai emberevő Cap Juannál partra szállt. [...]

Március 13.: A zsarnok most Lyonnál tart. Ahol megjelenik, rettegés lesz úrrá az embereken.

Március 18.: A trónbitorló megkísérli, hogy 60 óras meneteléssel elérje a fővárost. [...]

Március 20.: Napóleon holnap érkezik Párizs falai alá.

Március 21.: Napóleon császár Fontainebleau-nál áll. Március 22.: Tegnap este öfelsége a császár hivatalosan is elfoglalta helyét és beköltözött a Tuileriákban. Az emberek leírhatatlanul boldogok.” *(A Franciaországban megjelenő Moniteur folyóirat szalagcímei)*

a) Melyik évben történtek a szalagcímekben megírt események? (0,5 pont)

.....

b) Hol volt a forrásban megjelenő személy „száműzetésének helye”? (0,5 pont)

.....

c) Hol szenvedte el a végső katonai vereségét? (0,5 pont)

.....

d) Magyarázza meg a címekben megjelenő tartalmi/hangulati változást! (1 pont)

.....

B,

„Ha újraélednének holmi bűnös szándékok, s azzal fenyegetnének, hogy megrendítik a nyugalmat Franciaországban, a nép felségjogához folyamodva képes leszek megsemmisíteni azokat, mert nem ismerem el, hogy bárkinek több joga van önmagát a nép képviselőjének nevezni, mint nekem!... Ha a nép új terhet akarna a kormányzat vezetőjének a vállára helyezni, ez a vezető igencsak bűnös lenne, ha kibújna e magas küldetés alól!” (*Louis Bonaparte beszédéből, 1850*)

e) Mely események bekövetkeztét jósolja meg a politikus? (0,5 pont)

.....

f) Mely közjogi funkciót töltött be a későbbi III. Napóleon a beszéd elhangzásakor (1.)? Melyet a bukásakor (2.)? (Elemenként 0,5 pont)

1. 2.

C,

g) Milyennek láttatja elődjéhez viszonyítva III. Napóleon a bal oldali karikatúra? (1 pont)

.....

h) Értelmezze III. Napóleon napóleoni örökségét a jobb oldali karikatúra alapján! (1 pont)

.....

.....

6 pont	
--------	--

XI. A feladat a horvát-magyar kiegyezéshez kapcsolódik. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5, összesen 5 pont.)

„Miután Horvát- és Szlavónországok századok óta, mind jogilag, mind tetteleg, Szent István koronájához tartoztak, s a sanctio pragmaticában is ki van mondva, hogy a magyar korona országai is elválaszthatatlanok egymástól: ezen alapokon, egyrészt Magyarországról, másrészt Horvát- és Szlavónországról, a közöttük fennforgó közjogi kérdések kiegyenlítésére nézve, a következő egyezményt kötötték: [...]

5. §. Azon tárgyakon kívül, melyek a Szent István koronájának országai és Ő Felsége többi országai közt közösek, vagy egyetértőleg intézendők, vannak még más ügyek is, melyek Magyarországot, s Horvát-, Szlavón- és Dalmátországot közösen érdeklik, s a melyekre nézve a magyar korona összes országai közt a törvényhozás és kormányzat közössége ez egyezmény által szükségesnek ismertetik el. [...]

47. §. Mindazon tárgyakra nézve, melyek ez egyezményben a közös országgyűlésnek és központi kormánynak nincsenek fenntartva, Horvát-, Szlavón- és Dalmátországot mind a törvényhozás, mind a végrehajtás körében teljes önkormányzati jog illeti.

48. §. Horvát-, Szlavón- és Dalmátországot önkormányzati joga ez okból mind törvényhozási, mind kormányzati tekintetben kiterjed azon országok beligazgatási, vallási és közoktatási ügyeire s az igazságügyre, ide értve a tengerészeti jog kiszolgáltatásán kívül a törvénykezést is, minden fokozatán. [...]

57. §. Horvát-Szlavónországok határai között a közös kormányzat közegeinek hivatalos nyelvül is a horvát nyelv állapítatik meg. [...]” (A horvát–magyar kiegyezés, 1868. évi XXX. tc.)

a) Mit biztosít a törvény a horvátoknak? Nevezze meg szakkifejezéssel! (1 pont)

.....

b) Mivel indokolja a törvény a horvátok külön státuszát? (Elemenként 0,5 pont)

1..... 2.....

c) Nevezzen meg négy olyan állami, társadalmi életet érintő területet, amelyekre a törvény által biztosított jogok kiterjedtek! (Elemenként 0,5 pont.)

1..... 2.....

3..... 4.....

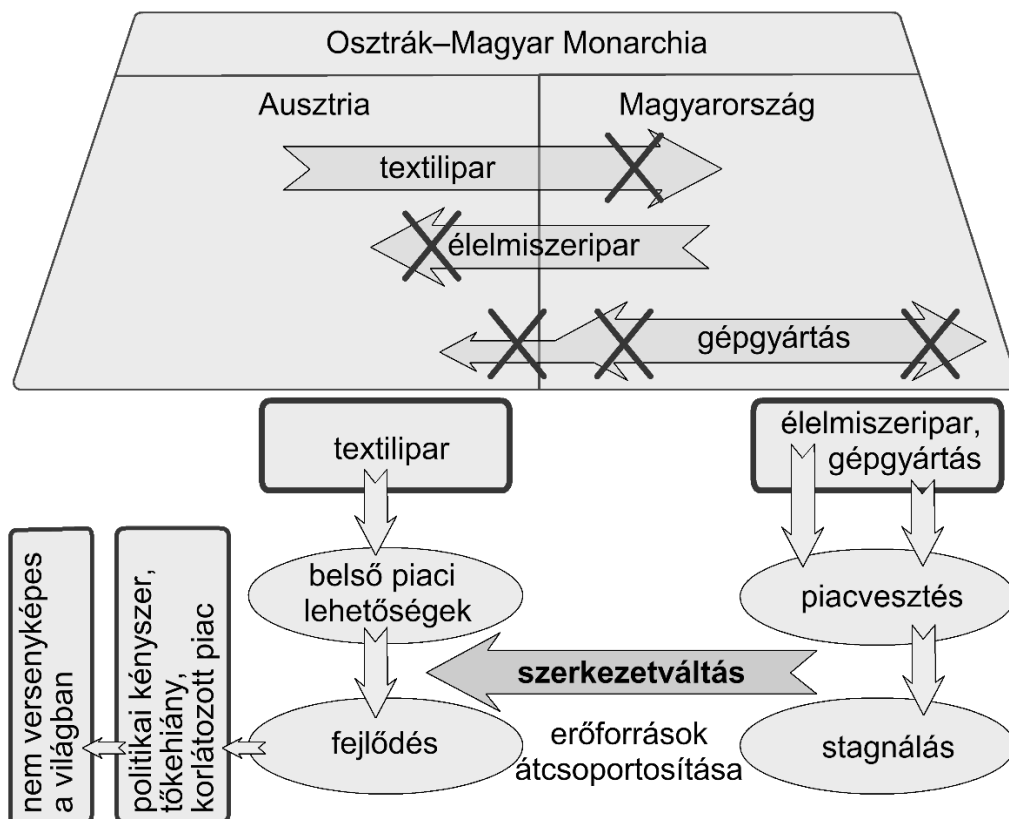
d) A horvát politikusok egy része elégedetlen volt a dualista rendszerrel. Hogyan változtatták volna meg Horvátország helyzetét az Osztrák-Magyar Monarchián belül? (1 pont)

.....

.....

5 pont	
--------	--

XII. A feladat a húszas évek Magyarországának gazdasági problémáival kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Összesen 5 pont.)

Az 1920-as évek gazdasági problémáinak sematikus vázlat

a) Mely ágazatokat érintett katasztrofálisan az Osztrák-Magyar Monarchia feldarabolása? (Elemenként 0,5 pont.)

1. 2.

b) Mi volt az oka az a) pontban szereplő ágazatok hanyatlásának? (1 pont)

.....

c) Mely iparág vesztette el külső /dualizmus kori versenytársát a hazai piacon? (0,5 pont)

.....

d) Milyen átfogó változtatásra volt szükség a gazdaság fellendítése érdekében? Válaszoljon az ábra alapján! (0,5 pont)

.....

e) Mely tényezők nehezítették a d) pontban szereplő folyamatot? Említsen két tényezőt! (Elemenként 0,5 pont)

1. 2.

f) Mely, a magyar exportra jellemző tényező mutatja, hogy a háború előtti időszakhoz képest korlátozottabb volt a gazdaság fellendülése? (1 pont)

5 pont	
--------	--

XIII. A feladat a 20. század első felének történelméhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

A) „Ausztria-Magyarország népei részére, amelyeknek helyét a nemzetek között oltalmazni és biztosítani kívánjuk, meg kell adni az önálló fejlődés leghatalmasabb lehetőségét.”

B) „Uraim! A mai napon pusztán udvarias kötelezettséget teljesítek önökkel szemben [...]. Másodszor történik meg egy évtized leforgása alatt, hogy az olasz nép [...] megbuktatta a minisztériumot [kormányt], és kívülről választott magának kormányt, a parlamenten felül, és annak minden szándéka ellenére [...]. Azt állítom, hogy a forradalomnak jogai vannak. Hozzáteszem: mint mindenki tudja, azért vagyok itt, hogy megvédjem és a lehető legmesszebbmenőre fokozzam a feketeingesek forradalmát.

C) „A megpróbáltatások éveit csak megerősítették bennem a meggyőződést a németosztrák emberek értékéről a nagy népközösségünkön belül. Ennek a hatalmas eseménynek a csodálatos rendezettsége és fegyelmessége is egyik bizonyítéka az ezeket az embereket lelkesítő eszme erejének. Ebben az órában tehát életem legnagyobb bejelentését tehetem a német népnek: Mint a német nemzet és birodalom vezére és kancellárja a történelem színe előtt most bejelentem hazám belépését a Német Birodalomba!”

D) „A mai oroszországi helyzet sajátosságai az, hogy átmenet a forradalom első szakaszából, amely a proletariátus kellő tudatosságának és szervezettségének hiányában a burzsoázia kezébe adta a hatalmat, annak a második szakaszába, amely a proletariátusnak és a parasztság legszegényebb rétegeinek kezébe kell, hogy adja a hatalmat.”

a) Írja a táblázatba azoknak a politikusoknak a nevét, akiktől az idézetek származnak!

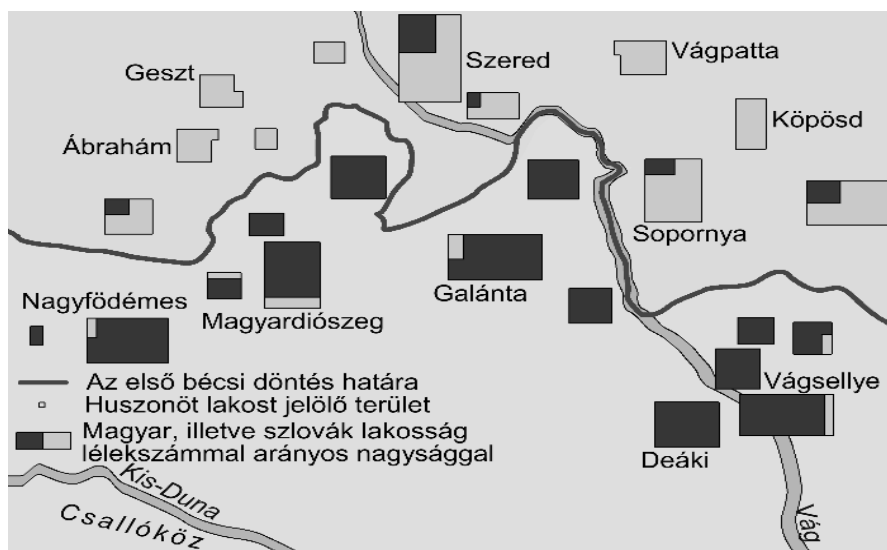
Betűjel	A személy megnevezése
A)	
B)	
C)	
D)	

b) Tegye időrendbe a forrásokat a keletkezésük szerint! Írja a források betűjelét a táblázatba! A legkorábbival kezdje!

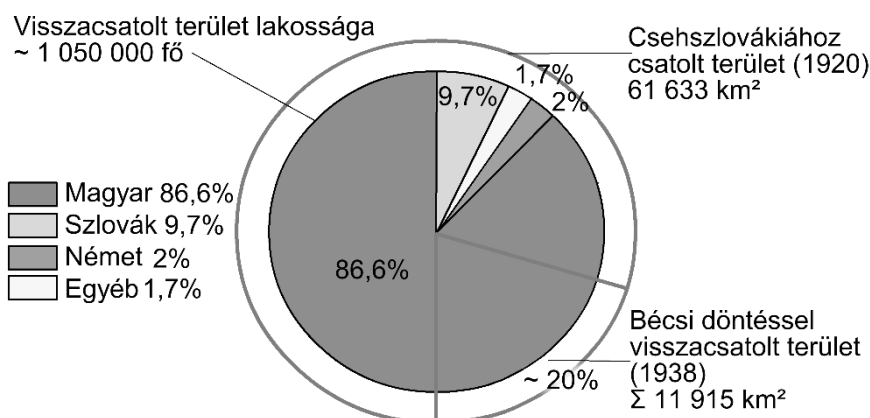
1.	2.	3.	4.

5 pont	
--------	--

XIV. A feladat az I. bécsi döntéssel kapcsolatos. Válaszoljon a források és az ismeretei alapján! (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

Az 1938-as új határ mentén fekvő települések egy részének etnikai összetétele

Az I. bécsi döntéssel visszakerült területek etnikai összetétele

a) Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e!

Megállapítások	Igaz	Hamis
Az I. bécsi döntés alapvetően magyarulakta, közvetlenül a határ túloldalán elterülő területeket csatolt vissza az anyaországhoz.		
A határ szorosan követte az etnikai viszonyokat.		
Az I. bécsi döntés révén nem maradt magyar kisebbség Csehszlovákiában.		
Az I. bécsi döntés a Felvidék döntő részét visszacsatolta Magyarországhoz.		
A visszacsatolt területeken a magyarság abszolút többséget alkotott.		

b) Mely nemzetközi esemény tette lehetővé az I. bécsi döntés létrejöttét?

.....

c) Mikor született meg az első bécsi döntés (év, hónap, nap)?

.....

d) Az alábbi városok közül melyik nem került vissza hazánkhoz a döntés következtében? Karikázza be a helyes választ!

1. Komárom 2. Kassa 3. Dunaszerdahely 4. Pozsony 5. Ungvár

e) Ki volt a magyar miniszterelnök az I. bécsi döntés megszületésének idején?

.....

f) Magyarországon és Németországon kívül mely országnak volt területi követelése Csehszlovákiával szemben?

.....

5 pont	
--------	--

SZAKIRODALMI KÉRDÉSEK

I. téma: Magyar sorsfordulók a 16. századi hazai humanista történetírásban

XV. IGAZ-HAMIS

Döntse el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e! Válaszát X jellel jelölje!
(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) Istvánffy Miklós személyesen is részt vett az általa leírt hadi eseményekben.		
b) Istvánffy a történelmet mozgató okok között a legfontosabb szerepet a földrajzi környezetnek tulajdonította.		
c) A baranyai és a tolnai kismesek nagy része az 1540-es években Sziget várából igyekezett fenntartani a kapcsolatot birtokaival.		
d) Istvánffy Miklós egységesen bekötötte könyveit, ex librist készítettett magának.		
e) Giacomo Zabarella szerint a történetírás művészet.		

5 pont

XVI. SZERZŐK ÉS MŰVEIK

Nevezze meg a szakirodalom alapján a könyvek szerzőit! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Novum organum:
- b) De historia libri tres:
- c) De scribenda historia:
- d) Confessiones:

4 pont

XVII. IDÉZETEK

Írja a felsorolt szerzők sorszámát a tőlük származó idézet mellé! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

1. Baranyai Decsi János, 2. Philip Sidney, 3. Francesco Robortello, 4. Szilády Áron,
5. Tinódi Lantos Sebestyén, 6. Verancsics Antal

- A) „[...] a történetírás feladata, hogy elbeszélje a történeteket úgy, ahogy megtörténtek, hasznos gyönyörködtetés céljából.”

.....

- B) A történetírókról: „bár ajkuk csak megtörtént dolgokról szól, és homlokukra az igazság van felírva”, olykor élnek a költészet eszközeivel, „részint ellopták és és bitorolták a költésztől a szenvedélyek szenvedélyes leírását, a csaták számos olyan részletét, amelyet senki sem tud bizonyítani, részint [...] hosszú szónoklatokat adtak a nagy királyok és hadvezérek szájába”.

.....

C) „Ha az emberiség hajdani történelme feledésbe merül, kétségtelen, hogy tapasztalatunk is tökéletlenebb, meg a jelenben és a jövőben is kevésbé gyönyörködünk, nem tudván, hogy a világon az is maradandó, és kevesebb ösztönzést kapunk akár a bűnök kerülésére, akár az erények gyakorlására, ha egyikre sem áll előttünk példa.”

.....

D) „Nem árt az penna az kopjának, sem az könyv az pajsznak.”

.....

E) [E] strófák minden kornak hirdetik Heltai vakmerőségét, mellyel magyar versírásra adta a fejét.”

.....

F) „[...] sem adományért, sem barátságért, sem félelemért hamissat be nem írtam, az mi keveset írtam, igazat írtam... Igazmondó jámbor vitézektől értéköztem.”

.....

6 pont	
--------	--

XVIII. A HUNYADIAK SZÁRMAZÁSA

Fogalmazza meg röviden, hogy Antonio Bonfini és Heltai Gáspár kitől eredezteti a Hunyadi családot! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont).

a) Antonio Bonfini:

b) Heltai Gáspár:

2 pont	
--------	--

XIX. KÖNYVTÁRAK

Nevezze meg, melyik két település Istvánffy-könyvtáráról szól Monok István tanulmánya! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont).

a)

b)

2 pont	
--------	--

XX. TÖRTÉNELMI SZEMÉLYISÉGEK

Nevezze meg - a szakirodalom alapján - a leírásnak megfelelő személyt! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont).

- a) Az ő nevéhez kapcsoljuk a 19-20. század fordulóján a miliókutatásokat:
.....
- b) Az 1529-es szultáni hadjárat után ennek a magyar királynak az uralma alá került Baranya vármegye:
.....
- c) Szigetvár kapitánya 1566-ban:
.....
- d) A nemesasszony a saját költségén temettette el a mohácsi csata áldozatait:
.....
- e) Erdélyi fejedelem a 16. század végén, többször lemondott a Habsburgok javára:
.....
- f) Magyar királynő, rendeletet adott ki a jezsuita rend bezűntetéséről:
.....

6 pont

XXI. FELELETVÁLASZTÁS

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Melyik volt késő középkorban a Magyar Királyság leggazdagabb egyházmegyéje?
a pécsi a veszprémi az egri
- b) Az 1520-as években a Magyar Királyság lakóinak hány százaléka értett a betűvetéshez?
2,5 % 3,5 % 4,5 %
- c) Mennyi időre nyúlik vissza a „biztos emlékezet” Györffy György és Fügedi Erik szerint a középkori Magyarországon?
40 év 55 év 70 év
- d) Kinél bukkan fel első ízben a gondolat, hogy a történetírónak szubjektív szándéka szerint kell megalkotnia a történelmet a múltból?
Lipsius Macci Cicero
- e) Varga Szabolcs szerint melyik vármegyében született Istvánffy Miklós?
Tolna Baranya Somogy

5 pont

II. téma: Az 1848-1849. forradalom és szabadságharc értelmezésének kérdései az Országgyűlés vitáinak tükrében 1861-1998

XV. IGAZ-HAMIS

Döntse el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e! Válaszát X jellel jelölje!
(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) Április 11. volt a magyar történelem során az első, önálló törvényben elrendelt, hivatalos állami nemzeti ünnep, mely a nemzetiségi területekre is kiterjedt.		
b) A dualizmus korában augusztus 20-a minden alattvaló számára kötelezően megünneplendő nappá és polgári jellegű ünneppé vált az egész országban.		
c) Az önkényuralom idején a központi kormányzat elfogadta március 15-e megünneplését.		
d) Révai József szerint 1848 egyszerre volt polgári, nemzeti és népforgalom.		
e) Az 1948. március 15-i, budapesti felvonuláson kizárólag az 1848-as hősök képeit emelték a magasba.		

5 pont	
---------------	--

XVI. ÉVSZÁMOK

Adja meg a szakirodalom alapján az események évét (esetenként a hónapot és a napot is)!
(Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) A vasárnapi és Szent István király-napi munkaszünet megszavazása Magyarországon:

.....

b) A Habsburg-ház trónfosztása a forradalom és szabadságharc idején (év, hónap, nap):

.....

c) Április 11. állami ünneppé tétele:

d) A kiegyezés, a dualizmus létrejötte:

e) Kossuth Lajos felirati javaslata (év, hónap, nap):

e) Az MKP és az SZDP egyesítése:

6 pont	
---------------	--

XVII. FOGALMAK**I. Röviden határozza meg a fogalmakat! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)**

a) mitomotorika:.....

.....

b) kontrafaktuális emlékek:

.....

II. Adja meg a párt nevét! (1 pont)

c) Az 1874-ben egyesült, közjogi ellenzékéből alakult párt:

3 pont

XVIII. TÖRTÉNELMI SZEMÉLYISÉGEK**Nevezze meg - a szakirodalom alapján - a leírásnak megfelelő személyt! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont).**

a) A szabadságharc után tizenöt évvel jelentette meg nagy történelmi összefoglaló munkáját 1848-1849-ről:

.....

b) Kiról írták a történészek? „Mint nemzeti jelkép magasodott fel, pontosabb körvonalak nélkül, magán viselve a nemzeti ideál minden kívánatos jegyét a magasztos érzésekkel hódolók előtt.” „[...] a magyar nemzetvallás Messiásává” vált.

.....

c) Miniszterelnök, ő terjesztette elő a képviselőházban az április 11-i nemzeti ünnepről szóló törvényjavaslatot:

.....

d) A vallás- és közoktatásügyi miniszter a márciusi forradalom ötven éves évfordulójakor:

.....

e) Az áprilisi törvényeket szentesítő uralkodó:

f) A Gazdasági Főtanács főtitkára 1948. januárban:

.....

6 pont

XIX. RÖVIDÍTÉSEK**Oldja fel a rövidítéseket! (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont).**

a) MEFESZ:

b) KIE:

c) MADISZ:

3 pont

XX. IDÉZETEK

Írja a felsorolt szerzők sorszámát a tőlük származó idézet mellé! (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

1. Eötvös Károly, 2. Petőfi Sándor, 3. Révai József.

A) „Borzasztó vasárnapi nép vagyunk! Nekünk mindig ünnep kell ... talán azért vagyunk olyan rongyosak, mert mindig ragyogni akarunk.”

.....

B) Táncsicsot tartotta „a magyar parasztság vezérének”, Petőfi a „demokratikus népi radikalizmus megtestesítője” lett, „a mi nemzeti egységünk ma már csak a dolgozó osztályokat foglalja magába.”

.....

C) „És midőn a nemzet évtizedeken keresztül folytatott igen nehéz küzdelmet azért, hogy a jogfolytonosság elismerését a korona részéről kieszközölje a maga számára, akkor annak kieszközölését 50 esztendő múlva hálával és hű ragaszkodással hangoztatni, a trón előtt csúszni-mászni a nemzethez nem illik, s önérzetünk azt meg nem engedi.”

.....

3 pont	
---------------	--

XXI. FELELETVÁLASZTÁS

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) Hol zajlottak 1898-tól a szociáldemokraták március 15-i ünnepségei?

a Nemzeti Múzeum kertjében a Petőfi-szobornál a Kerepesi temetőben

b) Mennyi lehetett 1849-ben a honvédség létszáma?

150 000 170 000 190 000

c) Ki volt a belügyminiszter 1947-ben?

Rajk László Rákosi Mátyás Nagy Imre

d) Mi volt a pesti Március 15. tér korábbi neve?

Szabadsajtó tér Kossuth tér Eskü tér

4 pont	
---------------	--

III. téma: Lakásviszonyok, lakáskörülmények, a lakhatás problémáinak változásai településemen (1945-1990)

XV. IGAZ-HAMIS

Döntse el az állításokról, hogy igazak vagy hamisak-e! Válaszát X jellel jelölje!
(Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) Veres Péter szerint a faluban lényeges a ház szociális funkciója, a „házon mérték az embert”.		
b) A kockaház – esetenként – már a Kádár-korszak előtt is létezett a falvakban.		
c) A második világháború előtti időszak magyar falvaiban gyakoriak voltak az emeletes lakóházak.		
d) A hatvanas évektől váltak tömegessé a lakótelep-építkezések városainkban.		
e) Az 1948-as kormányrendelet - a lakásszükséglet tekintetében - a lelkészi munkát is magas fokú szellemi munkának minősítette.		

5 pont	
---------------	--

XVI. ÁLLAMOSÍTÁSOK

Soroljon fel – a szakirodalom alapján – három olyan okot, amelyek miatt, közvetlenül a második világháború után, nem államosították a magántulajdonban lévő, bérleti díjért kiadott lakóházakat, villákat! (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a)
- b)
- c)

3 pont	
---------------	--

XVII. LAKÁSBÉRLET

Nevezze meg, hogyan lehetett csoportosítani a bérbe vehető lakásokat az ötvenes években!
(Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a)
- b)
- c)

3 pont	
---------------	--

XVIII. RÖVIDÍTÉSEK**Oldja fel a rövidítéseket!** (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont).

a) OHÉSZ:

b) TŰZÉP:

2 pont**XIX. IDÉZETEK****Írja a felsorolt szerzők sorszámát a tőlük származó idézet mellé!** (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

1. Lammel Annamária, 2. Major Máté, 3. Padányi Gulyás Jenő, 4. S. Nagy Katalin, 5. Szuhay Péter

A) „S ha igaz, hogy a termelőeszközök [...] kis magántulajdona nap mint nap újratermeli a kapitalizmust, a családi ház [...] elsősorban szellemiekben teszi ugyanezt.”

.....

B) „Falvaink, amelyek olyan esztétikai ízléssel telepedtek meg a dombokon, egyre csúnyulnak. Tornyos, cifra, hazug „villát” akar építtetni mindenki, mint az „urak”. A szobafestők negyven pengőért pingálják a falusi szobákat, sokszor négy patronos mintát követel az elrontott ízlésű gazdaember.”

.....

C) „A városi mintát követő házak lakói tudatosan elkülönítik családi házaikat a „pirinyó” városi lakásoktól, büszkék saját lakásuk tágasságára, de komfortigényeikben a városit kívánják utánozni.” „A fürdőszoba gyakran érintetlen látványosság (pl. azért, mert télen fűtetlen), a megépülő főzőfülke mellett ott áll az étkező, de a régi konyhában, esetleg a verandán folyik az élet [...]”

.....

D) „A falusi társadalmakban a hetvenes évekig az a norma uralkodott, hogy a háraspárok azon bútorok között élték le életüket, amelyeket egybekelésükkor kaptak, vagy a házasság első éveiben szereztek. Az ötvenes évektől házasságot kötött emberek esetében ez a norma a hetvenes évektől kezdve megváltozhat. Azaz a házaspár élete során több garnitúrát is vásárolhat, többször változtathatja környezetét tárgyait.”

.....

E) „A falusi környezetből városba kerülő és munkássá váló réteg a polgár-paraszti lakásmintát hozza magával, részben ezt követi, részben pedig annak a városi kispolgári rétegnek a bútorozási módját, melyhez leginkább hasonlítani akar.” „Az államszocializmus keretei között az emberek a XX. század fogyasztói társadalom polgáraihoz illeszkedve fogyasztáscentrikusan, örömevűen, érzelmileg motiváltan igyekeznek berendezni személyes területet. Nem a polgári puritán, célszerű, takarékos lakásmintát követték, hanem a modern fogyasztói társadalom tárgyhalmozó lakásmintáját.”

.....

5 pont

XX. LAKÁSÉPÍTÉSI PERIÓDUSOK

Írja a felsorolt jellemzők betűjelét a megfelelő periódushoz! (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

1944/45 – 1960:

1960-1985:

1985 után:

- a) rekonstrukció, b) tömeges lakásépítés, c) növekvő állami szerepvállalás, d) kevés új lakás építése, e) a lakásépítések száma rohamosan csökken, f) az állam fokozatosan kivonul a lakásépítésből.

6 pont	
--------	--

XXI. SZÜKSÉGLAKÁSOK

Sorolja fel a szükséglakás két konkrét jellemzőjét az 1996-os statisztikai meghatározás alapján! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

a)

b)

2 pont	
--------	--

XXII. FELELETVÁLASZTÁS

Választását aláhúzással vagy bekeretezéssel jelölje! (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) Mi volt a 20. század elején, a Kárpát-medence középső területének népi építészetében a legfontosabb térszervező helyiség?

a konyha

a tiszta szoba

a hátsó szoba

b) Mire használták a leginkább a Kádár-korszak „második gazdaságából” származó jövedelmet a falvakban?

nyaralásra

saját házra

kultúrára

c) Melyik volt a második világháború után a hazai lakásépítés csúcspontja?

1956

1975

1989

d) Mikortól terjedt el az önálló fürdőszoba a munkás- és paraszti lakásokban?

a hatvanas évek második felétől

a hetvenes évek közepétől

a hetvenes évek végétől

4 pont	
--------	--

A feladatlapon nem jelölt források a javítási-értékelési útmutatóban szerepelnek.

**PONTÖSSZESÍTŐ I.
SZAKTANÁR TÖLTI KI!**

Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont	Felüljavítás
I.	Augustus	5		
II	Középkori társadalom	5		
III.	Középkori uralkodói építkezések	4		
IV.	II. András és az Aranybulla	4		
V.	Hunyadi Mátyás uralkodása	3		
VI.	Török hódítás	5		
VII.	A tőkés gazdaság kibontakozása	5		
VIII.	Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon	9		
IX.	II. Frigyes /Rabszolgaság	5/4		
X.	18. századi magyar államszervezet/ A két Napóleon	5/6		
XI.	18. századi magyarországi népmozgások /Horvát-magyar kiegyezés	5/5		
XII.	Oszmán Birodalom/ 1920-as évek magyar gazdasága	5/5		
XIII.	Gyarmatok, gyarmatárúk/ 20. szd.-i politikai megnyilatkozások	5/5		
XIV.	Első felelős magyar kormány/ Első bécsi döntés	5/5		
	Összesen	70		

.....
szaktanár

.....
versenybizottsági felüljavítás

**PONTÖSSZESÍTŐ II.
VERSENYBIZOTTSÁGI TAG TÖLTI KI!**

A versenyző által az I. részben a felüljavítás után elért összpontszám:			
AZ ELSŐ TÉMÁT VÁLASZTÓK			
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont
XV.	Igaz-hamis	5	
XVI.	Szerzők és műveik	4	
XVII.	Idézetek	6	
XVIII.	A Hunyadiak származása	2	
XIX.	Könyvtárak	2	
XX.	Történelmi személyiségek	6	
XXI.	Feleletválasztás	5	
XV – XXI.	Összesen	30	
A MÁSODIK TÉMÁT VÁLASZTÓK			
Kérdés Száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont
XV.	Igaz-hamis	5	
XVI.	Évszámok	6	
XVII.	Fogalmak	3	
XVIII.	Történelmi személyiségek	6	
XIX.	Rövidítések	3	
XX.	Idézetek	3	
XXI.	Feleletválasztás	4	
XV – XXI.	Összesen	30	
A HARMADIK TÉMÁT VÁLASZTÓK			
Kérdés száma	Kérdés anyaga	Adható pont	Elért pont
XV.	Igaz-hamis	5	
XVI.	Államosítások	3	
XVII.	Lakásbérlet	3	
XVIII.	Rövidítések	2	
XIX.	Idézetek	5	
XX.	Lakásépítési periódusok	6	
XXI.	Szükséglakások	2	
XXII.	Feleletválasztás	4	
XV – XXII.	Összesen	30	
	Mindösszesen		

.....
versenybizottsági tag

.....
versenybizottsági tag